

KÜLÖNFÉLÉK.

PARMŰVÉSZETÜNK TURINBAN.

A turini nemzetközi iparművészeti kiállításnak ünnepi megnyitása május hó 10-én volt. Miután a M. Iparművészeti Társulat elnöke, Ráth György, Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter ama óhajának, hogy a megnyitásra leutazzék, nem tehetett eleget, a miniszterrel egyetértve Radisics Jenő min. tanácsost, az Orsz. Iparművészeti Múzeum igazgatóját kérte fel, hogy a megnyitáson a társulatot képviselje. A megnyitás nagy ünnepséggel ment végbe a kiállítási épület nagy kupolacsarnokában. Megjelent az olasz király és a királyné, több olasz herceg s az olasz hivatalos világ és a művészet kitünőségei. Maga a kiállítás a megnyitás napjára jó részben nem készülhetett el. Egyedül a magyar csoport volt teljes, a mi Horti Pál tanárnak az érdeme, a ki március 17. óta megfeszített erővel dolgozott csoportunk diszítésén és elrendezésén. Segítségére volt neki Roth Miksa udv. üvegfestő több kiváló munkásával s Scholz Róbert udv. szobafestőnek hét derék embere, kik heteken át lelkes buzgalommal végezték a rájuk bízott munkákat. A magyar osztályon kívül csupán az amerikai és a németalföldi csoportot mutathatták be a királyi párnak. A magyar osztályban Radisics Jenő miniszteri tanácsos fogadta a magas látogatókat, kik többször tetszésüket fejezték ki a magyar csoport ízléses elrendezése s általában a magyar iparművészet fejlettsége s eredeti volta fölött és bemutatatták maguknak Horti Pál tanárt és Roth Miksát. Különösen tetszett a magyar csoport főhelyén levő diadalkapuszerű alkotás, a mely Horti tervei nyomán készült és az üvegmozaiknak és vasművességnek remekeit foglalja magában. Nagy érdeklődéssel nézték a szobaberendezéseket, az Erzsébet-émléknek kiállított pályaműveit, Zsolnay és Roth imponáló csoportjait. Bucsúzáskor megígérték, hogy még többször megtekintik e kiállítást. Ez ígéretüket már másnap be is váltották, a mikor a királyi pár váratlanul megjelent a magyar osztályban s mintegy félóráig behatóan megtekintették és megmagyaráztatták maguknak a kiállított tárgyakat. Elena királyné elismeréssel szólt a magyar iparművészetnek a nemzeti jelleg kidomborítására irányuló törekvéséről s távozáskor a királyi pár kezet nyújtva Radisics igazgató-

nak, szívélyesen megköszönte a kalauzozást. A külföldi csoportok Turinban levő képviselői s az olasz lapok egyhangúan konstatálják a magyar csoportnak nagy sikerét.

A kiállításnak ismertetését már e számunkban akartuk megkezdeni, azonban a Turinból kapott fényképfölvételek, melyeket egy ottani fényképésszel készítettünk, teljesen alkalmatlanok voltak a reprodukálásra. Ezért mostani számunkban a kiállítás magyar osztályának csupán azon tárgyait közölhetjük, a melyeket még a Turinba való elszállítás előtt Budapesten fotografáltattunk. Lapunk főmunkatársa, Györgyi Kálmán tanár, legközelebb már Turinba utazik és akkor a kiállítás ismertetéséhez szükséges fényképeket be fogja szerezni.

ORZÁGOS IPAREGYESÜLET ÜNNEPE. Méltó fényvel ünnepelte az Országos Iparegyesület 60 éves fennállását, a május hó 25-én tartott jubiláris közgyűlésen. A lélekemelő ünnepre eljött az egyesület védnöke, József királyi herceg fenséges nejével, Klotild kir. hercegasszonnyal s megjelentek a kormány, a főváros képviselői és a hazai iparnak minden számottevő tényezői, hogy részt vegyenek az érdemes egyesület ünnepsében. A hazai ipar fejlődéséről szóló, maradandó becsü ünnepi beszédet a végrehajtó bizottság elnöke, *dr. Matlekovics Sándor* v. b. t. t. mondotta. A tömör rövidséggel összeállított visszpillantásban az egyesület 60 éves működéséről, melyet a fáradhatlan igazgató, *Gelléri Mór* kir. tanácsos olvasott fel a közgyűlésen, valóban imponáló méretekben bontakozik ki az az ernyedetlen s sok számottevő sikerrel koronázott munka, a mit az egyesület a hazai ipar érdekében kifejtett. Szívvel-lélekkel üdvözljük az Országos Iparegyesületet s nem kételkedünk benne, hogy az eddig elért sikerek, felséges királyunknak elismerése s az egész országban nyilvánult meleg rokonszenv, további buzgó munkásságra serkenti az egyesület derék vezetőit.

RÁTH KÁROLY †. Érdemes, munkás élet dőlt porba május hó 1-én; a magyar iparosság egyik leghivatottabb vezére s a hazai ipari érdekeknek rajongó lelkesedéssel küzdő harcosa, Ráth Károly halt meg. Mint a kereskedelmi és iparkamarának

sok éven át elnöke, a technológiai iparmúzeum szervezője, majd a kereskedelmi múzeum igazgatója, széles körre terjedő munkásságot fejtett ki s ezenkívül részt vett a hazai ipart érdeklő minden nevezetesebb mozgalomban. Halála az egész országban fájdalmas visszhangot keltett s temetése impozáns részvét mellett ment végbe. Az elhunytban a M. Iparművészeti Társulat elnöke, Ráth György főrendiházi tag testvéröccsét gyászolja.

 ERZEVICZY ALBERT ELŐADÁSA, április hó 4-én, az Orsz. Iparművészeti Múzeum által rendezett ismeretterjesztő előadások sorozatának utolsója volt s a Cinquecento olasz iparművészetének jellemző vonásairól szólt.

Előadó azért tartja időszerűnek az olasz reneszánsz iparművészeti viszonyainak fejtegetését, mert a mai kornak az az egészséges iránya, mely minél több művészi elemet igyekszik az iparba bevinni s a művészet és iparművészet közti választásokat lebontani törekszik, abból a korból meríthet még legtöbb buzdítást és tanulságot. Ezúttal csak a Cinquecentoról szólt s a külön fejlődés menetét feltüntető Velencét mellőzi. Akkor a művészet és élet egymást kölcsönösen áthatották s feltételezték, a művészek foglalkozása sok tekintetben ipari, az iparosoké művészi jellegű volt. Még a Cinquecento legnagyobb művészei is sűrűn foglalkoztak a díszítő-ipar feladataival s a maguk legsajátabb foglalkozása körében sem választották el a mesterségszerű részt a tulajdonképeni alkotó munkától. Viszont az ipar is majdnem kizárólag kézimunkából állván, alkalmasabb volt a művészi elemek felvételére. De így a tiszta művészetekre, mint a művészi iparra legtermékenyítőbben hatott az olasz társadalom rendkívüli művészeti szükséglete. Az olaszok élete minden mozzanatában szinte szomjuhozta a művészetet, azért oly gazdag festői vonásokban. A fejedelmi mecénások nem csak hiúságból, de igazi lelki szükséglettől környezték magukat a művészet remekeivel s minden nagyobb művészeti esemény az egész népre nézve ünnep jelentőségével bírt. A nagyok és hatalmasok saját hajlamukból, de azért is, mert a nép követelte ezt tőlük, izléses, minden ízében szép pompa kifejtésére igyekeztek. A kort és a nemzetet jellemezte a formákban és színekben való gyönyörködés. Az ünnepélyes menetek, jelmezes

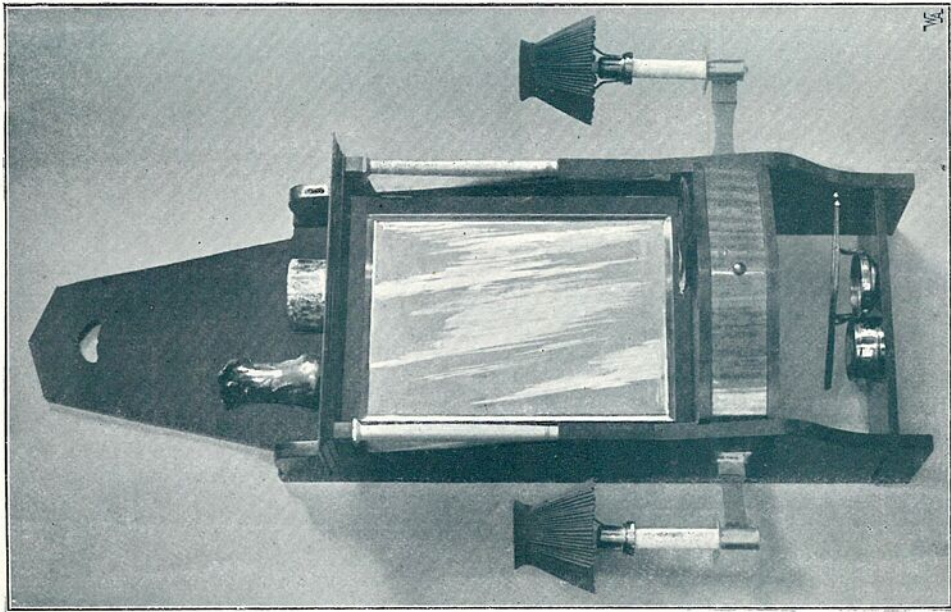
felvonulások, látványosság egymást érték, a legnagyobb művészek eszméi szerint foglalkoztatva a művészi ipart; még nagyobb lendületet adott ennek a mindennapi élet finomultsága, a lakásberendezés kényelme és díszje, az öltözködés választékos fényűzése. A modern kor komfortigényeit és az észszerű és izléses fényűzés tárgyát legelőször a XVI. századbeli olaszoknál látjuk fejlődni.

Az előadó ezután sorra vette a díszítő művészetek és művészi ipar különböző neveit, mindegyiknek jellemző sajátosságait kiemelve s haladását vagy megállapodását is a megelőző kor, a quattrocentóhoz képest. Szólt a dekoratív építészetéről, különösen a villákkal és palotákkal összefüggő kertalakításokról. A dekoratív festészet példája gyanánt főleg a Rafael Loggiáinak ornamentikáját emelte ki. Ismertette a reprodukív művészetek állását. Dürer hatását az olaszokra és Marcantio metszetét. Az üvegfestészetéről szólva áttér a keramára és üvegiparra, jellemezte a Faenza után nevezett fayence-ipart s gubbicói mesterek fémfényű lusztráját, melynek megújítását Wartha Vincének köszönhetjük. Utalt a szövőipar, himzés, sujtásfonás és csipkeverés viszonyaira is. A dekoratív szobrászat, a mozaik és Pietradura jellemzése után rátért a berakott famunkára, a fafaragásra és műasztalosságra, kiemelve annak legkiválóbb példáit. A mulakatosság mellett a fegyveripar is virágzott, a fegyverzetek némely alkatrésze igazi műemkek számba ment damaszkinirozott és inkruszált díszíveivel. Méltatván még az éremverést, pénzverést és gemmák készítését; végül rátért az ötvösségre, mely a cinquecentonak úgyszólván kedvenc iparművészete volt s az egész reneszánszon át a legnagyobb tekintélynek örvendett; Caradosso és Cellini versengő iskoláinak ismertetése után befejezőképpen Benvenuto Cellini híres önéletrajzát méltatta, mely nemcsak az ötvösmesterséget és szobrászat akkori viszonyait világítja meg, de az egész kornak életteljes képét adja s szintén azt a bűvös kölcsönhatást tünteti fel, a mely ama kor s művészete között létezett.

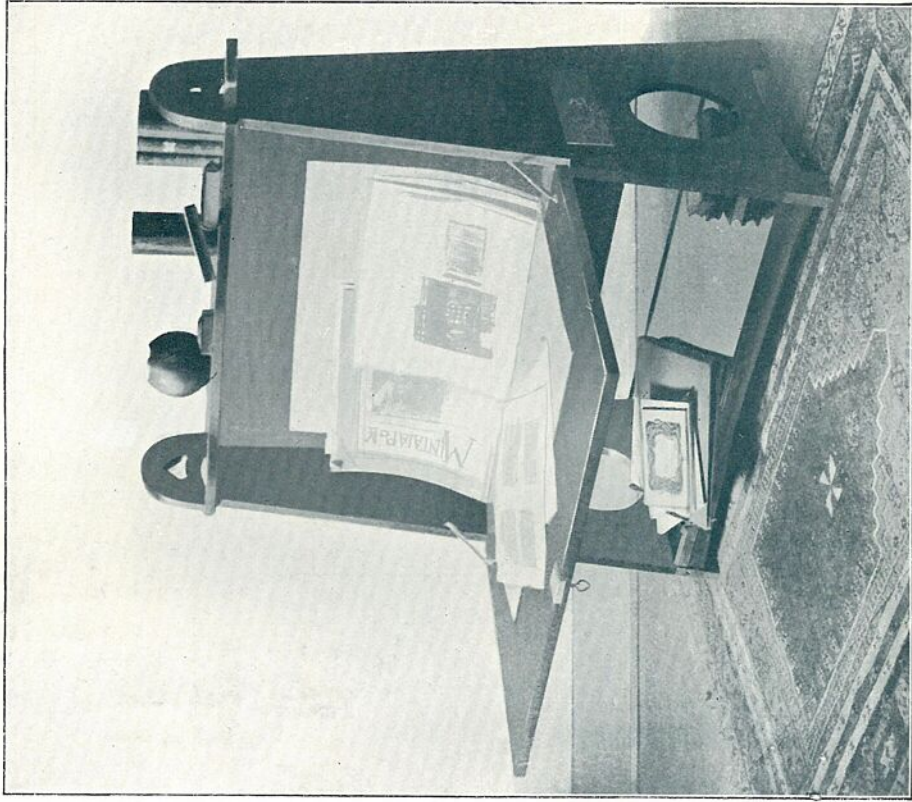
Az érdekes előadást a termet zsúfolásig megtöltő előkelő közönség nagy tetszéssel fogadta.

AZÁNK MŰKINCSEINEK VÉDELME. *Wlassics* Gyula kultuszminister érdekes törvényt óhajt életbeléptetni a magyarországi kincslele-

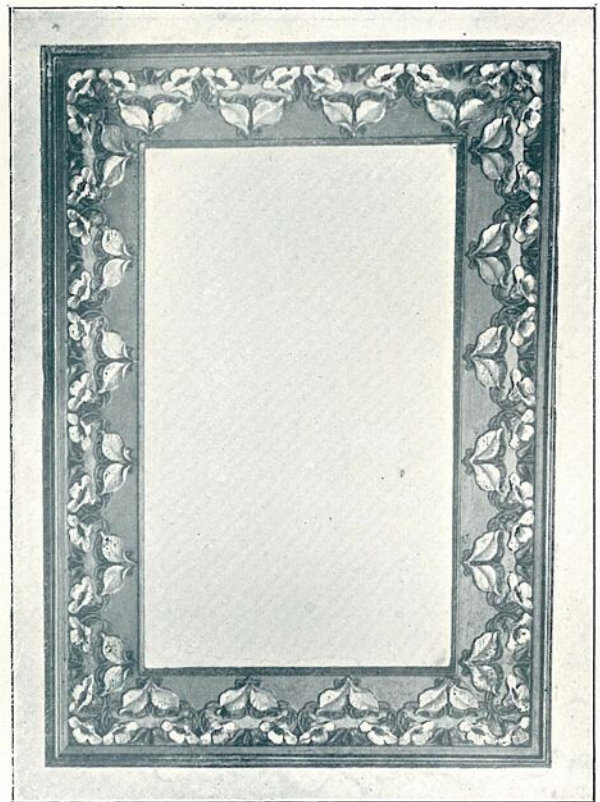
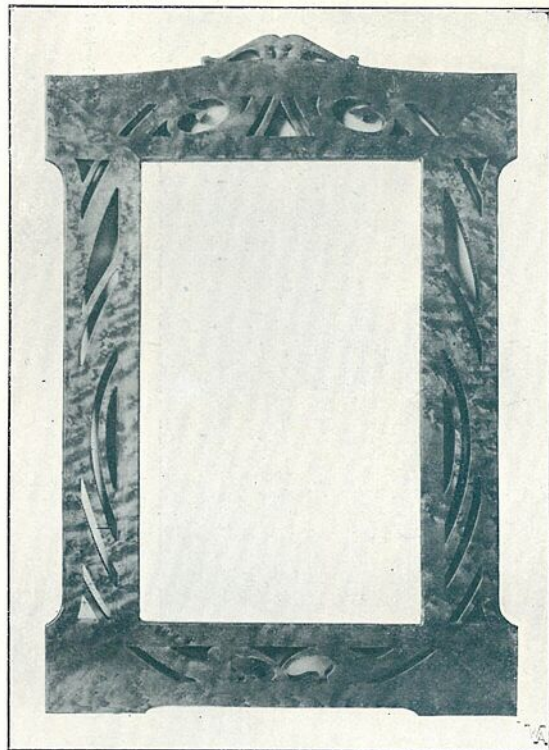
FALI SZEKRÉNY TÜKÖRREL ÉS MAPPA-SZEKRÉNY.
TERVEZTE WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE MÓCSAY JÓZSEF.

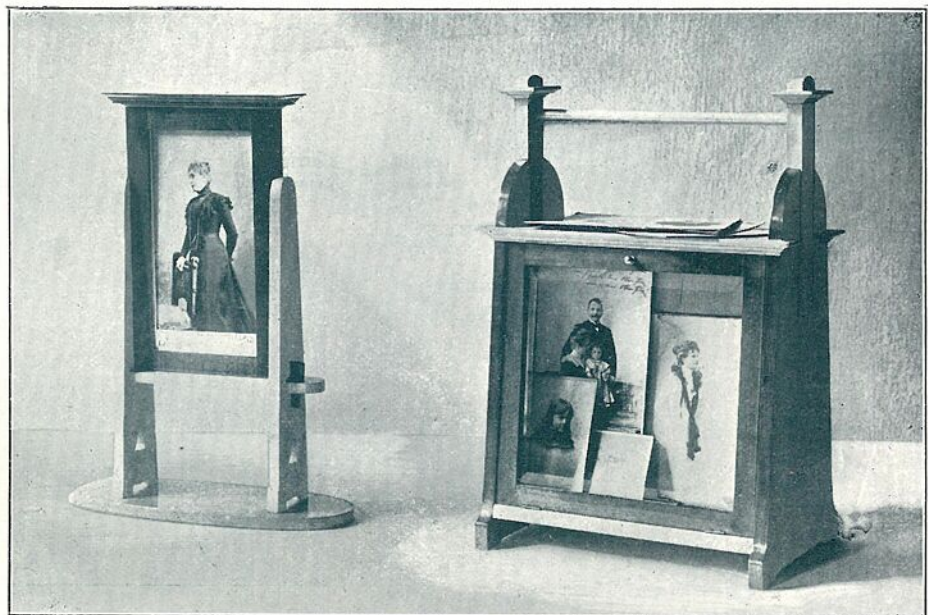
MAPPA-SZEKRÉNY.

Turini kiállítás.

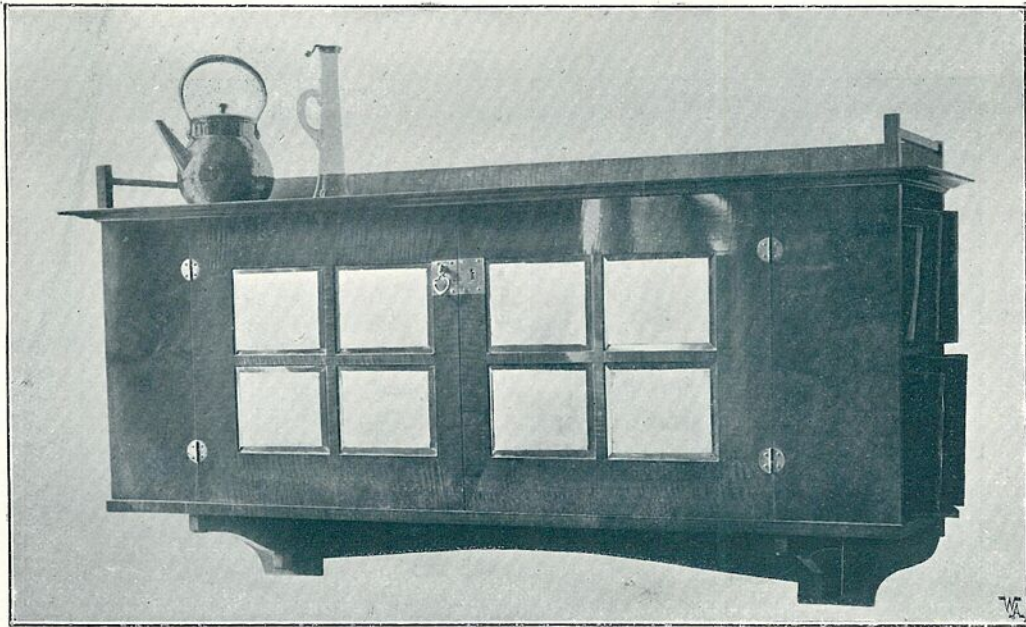

KÉPKERETEK.
TERVEZTE HORTI PÁL.
KÉSZÍTETTE TAUSSIG.

FÉNYKÉPTARTÓK.
TERVEZTE
WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE
MÓCSAY JÓZSEF.

Turini kiállítás.

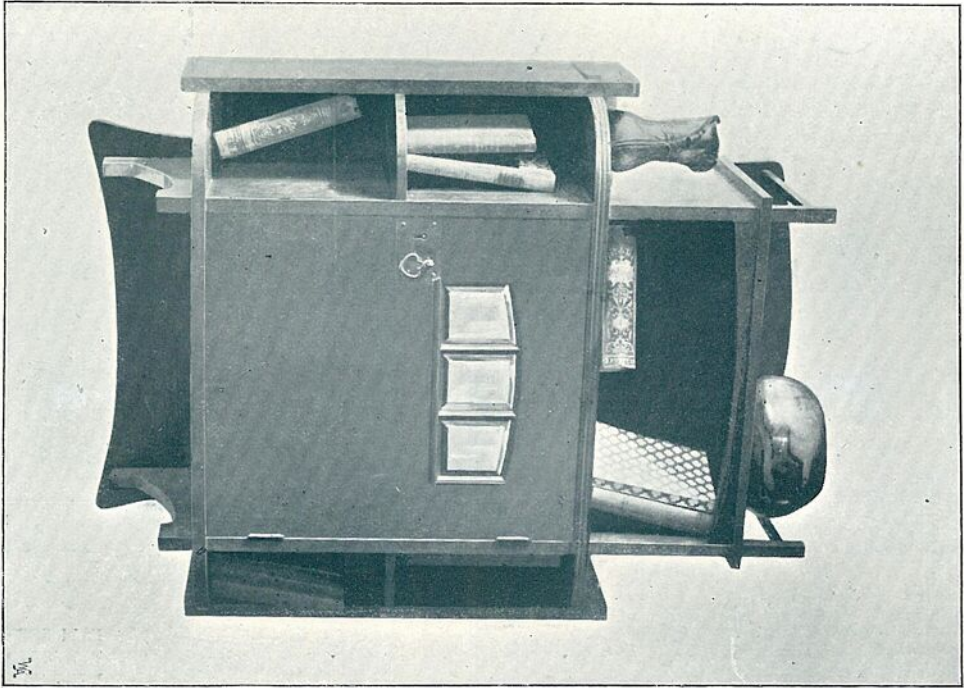
FALI SZEKRÉNY.
TERVEZTE
WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE
MÓCSAY JÓZSEF.

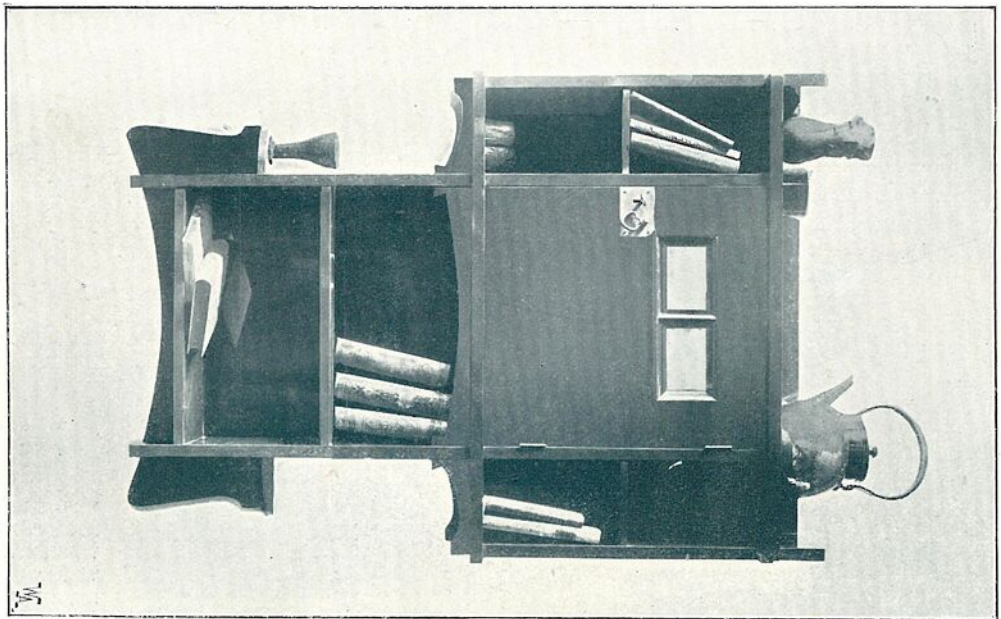
BOT- ÉS
ESERNYŐ-TARTÓ.
TERVEZTE
WIEGAND EDE.
KÉSZÍTETTE
MÓCSAY JÓZSEF.

Turini kiállítás.

FALI SZEKRENYEK.
 TERVEZTE WIEGAND EDE.
 KESZITETTE MOCSAY JOZSEF.

Turini kábitás.

PÁLYÁZATI ÜGYEK

tek és műkincsek védelmére. Ez a törvény hasonlítana az olasz *Pacca*-törvényhez, mely tudvalevőleg a műkincsek kivitelét tiltja el Olaszországból. A kormány azonban csak arra nézve kíván biztosítást szerezni, hogy az eladásra kerülő műkincseket első sorban az államnak kínálják megvételre a tulajdonosok és ha az állam nem akarja megvenni a műtárgyat és ekként mintegy lemond, vehessék meg azt a külföldiek. Mert a műkincseket természetesen csak így lehet biztosítani a hazai gyűjtemények számára, különben azok elkallódnak mindenfelé. Csupán ezt akarja a kormány elérni az új törvénnyel.

De a műtárgyak összeírásához és nyilvántartásához a miniszter ezenkívül még egy igen nagy erkölcsi érdeket is kíván csatolni. Ugyanis a műtárgy tulajdonosai látni fogják, hogy mely műkincsek és műtárgyak birnak értékkel és különös becsűvel a magyar állami és kulturális érdekek szempontjából. Ezeket a műkincseket természetesen a magántulajdonosok meg fogják becsülni és az ilyen műtárgyak gyűjtése iránt erősebb kedvet kapnak, a mely tárgyak gyűjtését a kormány mintegy országos nemzeti érdeké avatja. Ennek folytán a műkincsek becse iránti helyes érzék és azok különös szeretete mindinkább terjedni fog szélesebb rétegekben és nemes verseny fejlődik ki a műkincsek gyűjtése körül és mindenki szorgosan vigyázni fog arra is, hogy azok a műkincsek, a melyekre a hazai műtörténelemnek és művészetnek továbbra is szüksége van, itthon a hazában maradjanak.

Wlassics miniszter még a múlt évben fölhívta a magyarországi múzeumok és könyvtárak főfelügyelőségét, hogy a hazai földből fölszínre kerülő prehisztorikus római, népvándorlasi, ősmagyar, stb. kincsleletek ügyének törvényhozás útján való szabályozása céljából tegyen beható, tüzetes tanulmányokat és ennek alapján javaslatot. Ezzel kapcsolatban megbízta a miniszter a múzeumok és könyvtárak főfelügyelőségét azzal is, hogy a Magyarországon úgy a magán, mint a köz-tulajdonban levő ingó műtárgyak (képek, szobrok, ékszerek, bútorok, stb.) összeírása és állandó nyilvántartása céljából is dolgozzon ki szintén törvény előkészítésére alkalmas javaslatot. E föladatot *Wosinszky Mór dr.*, szegzárdi apát-plébános, a kiváló arkeológus, vállalta el s már annyira előkészítette az ügyet, hogy az ősz elején a magyar műkincs-törvény tervezetének részletes kidolgozásához is hozzáfoghatnak.

Magyar Iparművészet.

 IDÉKI MÚZEUMOK GYARAPODÁSA. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a kassai, szegedi, szegzárdi és temesvári múzeumoknak magyar iparművészeti tárgyakból összeállított egy-egy sorozatot állami letétképen átengedett.

PÁLYÁZATI ÜGYEK.

LCSÓ KARÁCSONYI EMLÉKTÁRGYAK PÁLYÁZATA.

A Magyar Iparművészeti Társulat végrehajtó bizottsága és állandó jure 1902. március hó 24-én *Ráth György* elnöklése mellett tartott ülésén döntötte el a pályázat sorsát. Az ülésen jelen volt *Fittler Kamill*, *Gelléri Mór*, dr. *K. Lippich Elek*, *Radisics Jenő*, *Vig Albert* és *Györgyi Kálmán* titkár, a ki a jegyzőkönyvet vezeti.

Titkár jelentette, hogy mindössze beérkezett 93 pályázótól 205 tárgy, illetve modell és 122 tervrajz és fölolvassa a pályázati fölhívásnak teljes szövegét, a mit a bizottság tudomásul vesz.

Valamennyi pályaműnek beható megtekintése után a bizottság egyhangúlag abban állapodott meg, hogy csupán egy művet vásárol meg a kitűzött 200 korona díjon és pedig egy aranyozott ezüstmű készült, zománccal díszített nyak-éket, a mely magába foglalja a *Patrona Hungariae* domborművü képét s a mely olcsóságánál fogva (ára 24 korona) művészi formája és kidolgozása miatt, s azért, mert nagy tömegben való előállításra és karácsonyi ajándéokra kiválóan alkalmas, a pályázat intenciójának legjobban megfelelt.

A pályaműhöz csatolt levélből kitűnt, hogy az illető művet *Hibján* és *Horti* együttesen készítették.

Ezenkívül dicséretre méltatott a bizottság négy pályázót, a kiknek művei ugyan nem feleltek meg mindenben a pályázat föltételeinek, de szerzőik képzettségét és komoly igyekezetét tanúsítják.

Nevezetesen *Petridesz János* ungvári szakiskolai tanárt, *Undi Springholtz Mariskát*, *Galánszky József* szobrászt és *Füleki József* szakiskolai tanárt. Buzdításuk végett elhatározza a bizottság, hogy